

Lectura de la imatge artística

Codi: 100276

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	FB	1	2
2500241 Arqueologia	FB	1	1
2500246 Filosofia	FB	1	1
2500501 Història	FB	1	2
2502758 Humanitats	FB	1	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Anna Orriols Alsina

Correu electrònic: Anna.Orriols@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: Sí

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Sandra Alvaro Sanchez

Heri Abruña Martí

David Gutierrez Torres

Núria Fernández Rius

Joan Duran Porta

Nuria Ribas Valls

Carlos Sanchez Marquez

Victor Ramirez Tur

Prerequisits

Seria convenient conèixer, a nivell de lectura, altres llengües (anglès, francès i/o italià) per tal de poder accedir a la bibliografia especialitzada.

Objectius

"Lectura de la Imatge" és una assignatura de caràcter introductor i dissenyada per a proporcionar a l'estudiant mitjans que capacitin per a interpretar, formal i temàticament l'obra d'art i saber-la situar i entendre en el seu context. Els objectius que s'han definit per a aquesta assignatura contemplen que, un cop acabat el curs, l'estudiant haurà de ser capaç de:

1. Distingir els trets que caracteritzen la imatge i comprendre la seva composició.
2. Identificar els diferents tipus d'imatges i suports que configuren el llenguatge visual.
3. Entendre els codis que formen la imatge per a poder analitzar-la.
4. Evidenciar com l'evolució del pensament humà ha estat determinant en el desenvolupament del llenguatge visual.
5. Interpretar correctament el context històric i sòcio-cultural en el qual ha sorgit la imatge en qüestió.
6. Aprendre els recursos necessaris per tal de presentar oralment i per escrit els treballs d'una manera coherent i adequada, emprant el vocabulari específic apropiat.

Competències

Musicologia

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Arqueologia

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Filosofia

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Història

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Humanitats

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar conceptualment una obra de la matèria en qüestió.
2. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural
3. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
5. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural
6. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
7. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
8. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
9. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
10. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística.
11. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art a l'anàlisi de la imatge artística
12. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art a l'anàlisi de la imatge artística.
13. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
14. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica de l'art.
15. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la Història de l'art.
16. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art
17. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art.
18. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
19. Escriure un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
20. Escriure un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina.
21. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per a la narració de les diferents etapes de la història de l'art.
22. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per narrar les diferents etapes de la història de l'art
23. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per narrar les diferents etapes de la història de l'art.
24. Identificar la imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
25. Identificar la imatge artística situant-la en el seu context cultural.
26. Identificar la imatge artística, situant-la en el seu context cultural.
27. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions dels altres participants.
28. Participar en els debats orals realitzats a l'aula de manera crítica i utilitzant el vocabulari de la disciplina
29. Participar en els debats orals realitzats a l'aula de manera crítica i utilitzant el vocabulari de la disciplina.
30. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

1. Eines d'aproximació (bibliografia, recursos, institucions). Periodització

2. De què parlem quan parlem d'art. L'art per entendre el món. Art i societat.
3. Els estils i els artistes. Patrons. Públic.
4. La imatge artística i els seus codis d'expressió.
5. Velles i noves mirades sobre la història de l'art (gènere, alteritat, etnocentrisme...).
6. Llegint imatges: formes i temes (iconografia, gèneres, formats).

* Més que capítols tancats a tractar per aquest ordre, els punts 3-6 són temes-marc que acompanyaran l'assignatura i que es concretaran i aprofundiran a mesura que es tractin obres (estudis de cas) i temes específics.

Metodologia

Classes presencials a l'aula:

Sessions teòriques i pràctiques a classe.

Exposició i discussió, si escau, de treballs elaborats per l'alumnat.

Eventuals conferències.

Tutories:

Orientació metodològica i bibliogràfica.

Activitats supervisades.

* La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessions teòriques i pràctiques a l'aula	60	2,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 30
Tipus: Supervisades			
Orientació metodològica i bibliogràfica	4	0,16	27, 28, 29
Tipus: Autònomes			
Estudi	70	2,8	13, 14, 21, 22, 23, 24, 25, 26

Avaluació

La nota de l'assignatura s'obtéindrà de la mitjana ponderada dels resultats obtinguts en els exercicis d'avaluació següent:

- 1) Prova escrita 1 sobre el temari (40% de la qualificació final).
- 2) Prova escrita 2 sobre el temari (40% de la qualificació final).
- 3) Activitat dirigida a concretar pel professor/a, podent ésser una exposició oral, un treball, una ressenya de lectures o conferències, un debat, etc... (20% de la qualificació final).

Revisió

En el moment de publicació dels resultats de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Recuperació

- La data de la recuperació la fixa la Facultat.

- La recuperació només s'aplica als exàmens i s'hi pot participar sota aquests supòsits:

- haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total.
- haver suspès amb una qualificació final no inferior a 3,5.
- no haver pogut fer algun dels exàmens per causes acreditades documentalment en el seu moment.

No evaluable

L'estudiant rebrà la qualificació de "No evaluable" sempre que no hagi realitzat més del 30% de les activitats d'avaluació (1/3). Altrament, l'assignatura serà avaluada.

IMPORTANT

- En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

- El plagi total o parcial de qualsevol dels exercicis es considerarà automàticament un "Suspens" (0) de l'exercici plagiat. Plagiar és copiar de fonts no identificades d'un text, sigui una sola frase o més, que es fa passar per producció pròpia (això inclou copiar frases o fragments d'internet i afegir-los sense modificacions -o traduint-los- al text que es presenta com a propi), i és una ofensa greu. Cal aprendre a respectar la propietat intel·lectual aliena i a identificar sempre les fonts que es puguin fer servir, i és imprescindible responsabilitzar-se de l'originalitat i autenticitat del text propi.

ATENCIÓ: En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitat dirigida	20%	12	0,48	21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
Prova escrita	40%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 30

Prova escrita	40%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 30
---------------	-----	---	------	---

Bibliografia

APARICI, Roberto; GARCÍA MATILLA, Agustín; VALDIVIA SANTIAGO, Manuel, *La imagen*, Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia, 1987.

ARNHEIM, Rudolf, *El pensamiento visual*, Paidós estética 7, Barcelona: Paidós, 1986 (ed. original anglesa: 1970, Londres: Faber).

ARNHEIM, Rudolf, *Arte y percepción visual. Psicología de la visión creadora*, Madrid: Alianza, 2011 (ed. original anglesa: 1954, Berkeley: University of California Press).

ARNHEIM, Rudolf, *El poder del centro. Estudio sobre la composición en las artes visuales*, Arte y estética 58, Madrid: Akal, 2011 (ed. original anglesa: 1982, Berkeley: University of California Press).

ARNOLD, Dana, *Art History. A Very Short Introduction*, Oxford: Oxford University Press, 2004. [On-line](#)

AUMONT, Jacques, *La imagen*, Paidós comunicación 48, Barcelona: Paidós, 2013 (ed. original francesa: 1990, París: Éditions Nathan).

BERGER, John, *Modos de ver*, Barcelona: Gustavo Gili, 2007 (ed. original anglesa: 1972, Londres: Penguin).

BRUSATIN, Manlio, *Historia de las imágenes*, Imaginario 2, Madrid: Julio Oller, 1992 (ed. original italiana: 1989, Torí: Einaudi).

BURKE, Peter, *Visto y no visto. El uso de la imagen como documento histórico*, Barcelona: Crítica, 2005 (ed. original anglesa: 2001, Londres: Reaktion).

CALABRESE, Omar, *Cómo se lee una obra de arte*, Signo e imagen 30, Madrid: Cátedra, 2001 (ed. original italiana: 1989, Milà: Mondadori Università).

CARMONA MUELA, Juan, *Iconografía clásica. Guía básica para estudiantes.*, Madrid: Akal, 2010 (ed. original: 2000, Madrid: Istmo).

CARMONA MUELA, Juan, *Iconografía de los santos*, Madrid: Akal, 2015 (ed. original: 2003, Madrid: Istmo).

CARMONA MUELA, Juan, *Iconografía cristiana. Guía básica para estudiantes.* Madrid: Akal, 2016 (ed. original: 1998, Madrid: Istmo).

CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel Antonio, *Introducción al método iconográfico*, Barcelona: Ariel, 2009 (ed. original: 1995, Santiago de Compostela: Tórculo).

CHILVERS, Ian; Harold OSBORNE, *Diccionari d'art Oxford*, Barcelona: Edicions 62, 1996.

D'ALLEVA, Anne, *Methods & Theories of Art History*, Londres: Laurence King Publishing, 2005 (3a ed. 2021).

ELKINS, James, *Stories of Art*, Londres: Routledge, 2002.

FREEDBERG, David, *El poder de las imágenes. Estudios sobre la historia y la teoría de la respuesta*, Madrid: Cátedra, 2011 (ed. original anglesa: 1989, Chicago: University of Chicago Press).

FURIÓ, Vicenç, *Arte y reputación*, Barcelona: UAB, UB, UdG, UdL, UPC, URV i MNAC (Memoria artium, 12), 2012.

GAZE, Delia (ed.), *Dictionary of women artists*, Londres: Routledge, 1997.

GIBSON, James Jerome, *La percepción del mundo visual*, Biblioteca de diseño y artes visuales, Buenos Aires: Infinito, 1974 (ed. original anglesa: 1950, Boston-Cambridge: Houghton Mifflin-Riverside Press).

GOMBRICH, Ernst Hans, *Los usos de las imágenes. Estudios sobre la función social del arte y la comunicación visual*, Madrid: Debate, 2003 (ed. original anglesa: 1999, Londres: Phaidon Press).

GOMBRICH, Ernst Hans, *Història de l'art*, Barcelona: Columna, 2002. (ed. original anglesa: 1950, Londres: Phaidon Press).(cast.: *La historia del arte*, Londres: Phaidon, 2016)

KRESS, Gunther; VAN LEEUWEN, Theo, *Reading Images. The Grammar of Visual Design*, Londres: Routledge, 2016 (ed. original: 1996).

MANGEL, Alberto, *Leyendo imágenes. Una historia privada del arte*. Bogotá: Norma, 2002.

MITCHELL, William John Thomas, *What do Pictures want? The Lives and Loves of Images*, Chicago: University of Chicago, 2005.

MITCHELL, William John Thomas, *Teoría de la imagen. Ensayos sobre representación verbal y visual*, Akal estudios visuales 5, Madrid: Akal, 2009 (ed. original anglesa: 1994, Chicago: University of Chicago).

PANOFSKY, Erwin, *El significado de las artes visuales*, Alianza Forma 40, Madrid: Alianza, 2011 (ed. original anglesa: 1955, Nova York:Doubleday).

PANOFSKY, Erwin, *Estudios sobre iconología*, Alianza universidad 12, Madrid: Alianza, 2012 (ed. original anglesa: 1939, Nova York: Oxford University Press).

PEÑA GÓMEZ, Pilar de la, *Manual básico de historia del arte*, Cáceres: Universidad de Extremadura, 2018 (2006).

RUEDA ROIGÉ, Francesc-Josep de (coord.), *Introducció a la història de l'art*, Biblioteca universitària 37, Barcelona: Pòrtic, 1999.

SHINER, Larry, *La invención del arte. Una historia cultural*, Madrid: Paidós, 2014 (ed. or.: Chicago: The University of Chicago Press, 2001).

SHONE, Richard; STONARD, John-Paul (eds.), *The Books that shaped Art History. From Gombrich and Greenberg to Alpers and Krauss*, Londres: Thames & Hudson, 2013.

STOCKSTAD, Marilyn; Michael W.COTHREN, *Art History*, 2 vols., Pearson Prentice Hall 2017 (6a ed.)

WOODFORD, Susan, *Cómo mirar un cuadro*, Barcelona: Gustavo Gili, 2009 / *El arte de mirar*, Barcelona: Blume, 2018 (ed. original: Cambridge University Press 1983).

Programari

No és necessari cap programari específic. Tot i ser improbable, si més endavant calgués es comunicaria oportunament.